

Okçuluk imgesinin Türkiye posta pullarındaki temsilleri: 1965-2025 dönemi üzerine bir inceleme

Serkan Aycil¹

Özet

Çalışmanın amacı, Türkiye'de 1965-2025 yılları arasında yayımlanan okçuluk temalı posta pullarını inceleyerek okçuluk imgesinin tarihsel süreç içerisindeki görsel ve ideolojik dönüşümünü ortaya koymaktır. Araştırma, filatelik materyallerin yalnızca estetik nesnelere değil, aynı zamanda kültürel bellek, ulusal kimlik ve temsil üretimi açısından önemli görsel iletişim araçları olduğunu göstermesi bakımından önem taşımaktadır. Araştırma nitel yöntem kapsamında yürütülmüş olup veriler doküman analizi yaklaşımıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler görsel içerik analizi ve göstergebilimsel çözümleme yöntemiyle değerlendirilmiştir. Analiz sürecinde Roland Barthes'ın düz anlam ve yan anlam kavramları temel alınmış; Stuart Hall'un temsil kuramı ile John Berger ve arkadaşlarının görsel okuma yaklaşımından yararlanılmıştır. Bulgular, erken dönem pullarda okçuluğun savaş, askerî güç ve ulusal kimlik bağlamında temsil edildiğini; sonraki dönemlerde ise bireysel kahramanlık, modern spor, kültürel miras ve küresel kapsayıcılık söylemleriyle yeniden üretildiğini göstermektedir. Sonuç olarak, okçuluk temalı pulların dönemsel ideolojileri ve kültürel dönüşümleri yansıtan çok katmanlı görsel metinler olduğu belirlenmiştir. Gelecek araştırmalarda farklı ülkelere ait okçuluk temalı pulların karşılaştırmalı olarak incelenmesi ve izleyici algısına odaklanan çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okçuluk, Görsel Kültür, Posta Pulu, Spor

Representations of the image of archery in Turkish postage stamps: A study of the period 1965–2025

Abstract

The aim of this study is to examine archery-themed postage stamps issued in Türkiye between 1965 and 2025, in order to reveal the visual and ideological transformation of the image of archery throughout the historical process. The study is significant in demonstrating that philatelic materials are not merely aesthetic objects, but also important visual communication tools in the production of

¹ Bağımsız Araştırmacı, PTT 1. Bölge Müdürlüğü, Finans ve Muhasebe Müdürlüğü, TÜRKİYE.
sserkan.aycil@gmail.com

Atıf: Aycil, S. (2026). Okçuluk imgesinin Türkiye posta pullarındaki temsilleri: 1965-2025 dönemi üzerine bir inceleme. *Art-Ekin Sanat Tasarım Dergisi*, (3), 47-68.

cultural memory, national identity, and representation. The research was conducted within a qualitative methodological framework, and the data were collected through document analysis. The obtained data were evaluated using visual content analysis and semiotic analysis methods. During the analytical process, Roland Barthes' concepts of denotation and connotation were employed as a theoretical foundation; additionally, Stuart Hall's theory of representation and John Berger et al.'s approach to visual reading were utilized. The findings indicate that in early-period stamps, archery was predominantly represented in relation to warfare, military power, and national identity. In later periods, however, it was re-signified through discourses of individual heroism, modern sport, cultural heritage, and global inclusivity. As a result, it was determined that archery-themed stamps constitute multilayered visual texts reflecting periodic ideological and cultural transformations. Future research is recommended to conduct comparative analyses of archery-themed stamps from different countries and to undertake studies focusing on audience perception.

Keywords: Archery, Visual Culture, Postage Stamp, Sport

GİRİŞ

Görsel kültür materyalleri, estetik nesnelere olmanın ötesinde tarihsel, kültürel ve ideolojik anlamlar içeren iletişim araçları olarak işlev görmektedir (Karakartal, 2013, ss. 105-106). Posta pulları da bu bağlamda, küçük ölçekli yapısına rağmen ulusal kimlik, tarih anlatısı ve kültürel temsillerin inşasında önemli bir rol oynamaktadır (Gasımova ve Ehmedov, 2013, s. 40). Özellikle devlet tarafından dolaşıma sokulan bu görsel materyaller, resmî ideolojinin gündelik yaşam içinde sürekli yeniden üretilmesine aracılık etmektedir. Filateli çalışmaları kapsamında posta pulları; ulusal kimlik inşası, ulusal bellek üretimi ve ideolojik temsil süreçleri açısından önemli görsel propaganda araçları arasında değerlendirilmektedir (Stoetzer, 1953, ss. 6-50). Bu yönüyle pullar, resmî ödeme aracı olmanın ötesinde devletlerin söylemlerini görsel düzleme taşıyan araçlar olarak öne çıkmaktadır. Mikro ölçekli olan bu görsel yapı, devletin kendini temsil etme biçimlerini gündelik dolaşıma sokarak, ulusal söylemlerin sıradan ve yaygın görsel nesnelere üzerinden yeniden üretilmesine imkân sağlamaktadır. Böylece pullar hem dolaşımda olan nesnelere hem de sürekli tekrar eden bir temsil biçimi olarak önem kazanmaktadır. Bu açıdan değerlendirildiğinde söz konusu süreç, görsel kültürün gündelik yaşam pratikleriyle iç içe geçtiğini ve ideolojik söylemlerin sıradan nesnelere aracılığıyla görünürlük kazandığını göstermektedir. Özellikle okçuluk gibi tarihsel kökeni güçlü bir sporun filatelik temsilleri, geçmişten günümüze uzanan kültürel sürekliliğin görsel düzlemde nasıl yeniden üretildiğini anlamak için önemli bir inceleme alanı sunmaktadır. Bu tür temsiller, seçilen kültürel unsurların bilinçli bir biçimde ulusal anlatıya dâhil edildiğini de göstermektedir.

Posta pulları üzerine gerçekleştirilen çalışmalar ise bu materyallerin yalnızca koleksiyon nesnesi değil, aynı zamanda ideolojik temsil ve kültürel bellek üretim araçları olduğunu ortaya koymaktadır (Çakı, 2018, ss. 1578-1580). Dolayısıyla pullar hem görsel iletişim hem de kültürel bellek açısından çok katmanlı bir analiz nesnesi olarak değerlendirilmektedir (Ergun Kocaili, 2024, s. 196).

Bu çalışma, Türkiye'de farklı dönemlerde (1965-2025) yayımlanan okçuluk temalı posta pullarını inceleyerek, okçuluk imgesinin zaman içindeki dönüşümünü ortaya koymayı amaçlamaktadır. Okçuluk temalı posta pullarını göstergebilimsel ve görsel kültür perspektifiyle ele alan sınırlı sayıda çalışmalardan biri olan bu çalışmanın literatüre katkı sunması beklenmektedir.

Araştırmanın yanıt aradığı sorular aşağıda belirtilmektedir:

- Türkiye’de yayımlanan okçuluk temalı posta pullarında okçuluk imgesi hangi görsel ve anlamsal temsillerle sunulmaktadır?
- Posta pullarındaki okçuluk imgesi hangi kültürel ve ideolojik anlam katmanlarını üretmektedir?
- Farklı dönemlere ait okçuluk temalı pullarda düz anlam ve yan anlam ilişkisi nasıl yapılandırılmaktadır?

Kuramsal Çerçeve

Araştırmanın kuramsal temeli göstergebilimsel ve görsel kültür çalışmaları üzerine kurulmuştur. Göstergebilimsel analizde düz anlam (denotation) ve yan anlam (connotation) ayrımı temel alınarak, görsellerin hem betimleyici hem de ideolojik anlam üretim süreçleri incelenmiştir. Buna göre görsel göstergeler yalnızca görüneni değil, kültürel olarak inşa edilen anlam katmanlarını da içermektedir (Barthes, 1993, s. 70). Bu yaklaşım, görselin “ne gösterdiği” kadar “nasıl ve hangi bağlamda anlamlandırıldığı” sorusunu da analiz sürecinin merkezine yerleştirmektedir. Bu doğrultuda posta pulları, yalnızca okçuluk temasını temsil eden görseller değil, aynı zamanda tarihsel ve ideolojik söylemler üreten çok katmanlı görsel metinler olarak da değerlendirilmektedir.

Temsil kuramı, görsel ve kültürel unsurların yalnızca gerçekliği yansıtan araçlar olmadığını; aksine anlamın üretilmesi, yeniden inşa edilmesi ve dolaşıma sokulmasında etkin rol oynadığını ileri sürmektedir. Bu yaklaşım imge ve sembollerin anlamlarının sabit olmadığını; toplumsal, kültürel ve tarihsel koşullar doğrultusunda sürekli olarak yeniden üretildiğini kabul etmektedir. Anlamın kültürel ve toplumsal bağlam içerisinde üretildiğini vurgulayan temsil kuramı, çalışmanın yorumlayıcı yönünü güçlendiren temel kuramsal çerçeveyi oluşturmaktadır (Hall, 1997, ss. 1-2). Bu çerçevede temsil, yalnızca bir yansıtma değil, aktif bir anlam üretim süreci olarak ele alınmaktadır. Bu yaklaşım, okçuluk imgesinin farklı dönemlerde sabit bir anlam taşımadığını, aksine her tarihsel bağlamda yeniden inşa edilen bir temsil biçimi olduğunu ortaya koymak için kullanılmıştır. Böylece pullardaki okçuluk temsilleri, gerçekliği yansıtan nötr görseller olmanın ötesinde, belirli dönemlerin ideolojik ve kültürel söylemlerini inşa eden temsiller olarak ele alınmaktadır. Bu durum, görsel temsilin tarihsel bağlama bağımlı değişken bir yapı olduğunu göstermektedir.

Görsel okuma ve eleştirel çözümleme sürecinde ise görsel kültür yaklaşımından yararlanılmıştır. Bu yaklaşıma göre görseller, yalnızca görülen nesnelere değil, aynı zamanda kültürel kodlar ve toplumsal anlamlar aracılığıyla okunan yapılar olarak değerlendirilmektedir. Bu sayede görsel algı, pasif bir izleme süreci olarak değil, tarihsel, kültürel ve ideolojik bağlamların dikkate alındığı aktif bir çözümleme süreci olarak ele alınmaktadır (Berger vd., 1972, s. 11). Dolayısıyla görsel okuryazarlık, bu tür temsillerin çözümlemesinde temel bir analitik beceri olarak önem kazanmaktadır. Bu durum, aynı zamanda izleyicinin anlam üretim sürecinde etkin bir özne olduğunu da ortaya koymaktadır.

Bu üç yaklaşım birlikte ele alındığında okçuluk temalı posta pulları; düz anlam, yan anlam ve temsil düzeylerinde çok katmanlı anlam yapıları üreten görsel

metinler olarak çözümlenebilmektedir. Bu bağlamda posta pulları, yalnızca dolaşıma giren resmî iletişim araçları olarak değil, aynı zamanda devletlerin tarihsel bellek başta olmak üzere ulusal kimliği ve kültürel değerleri görsel düzlemde yeniden ürettikleri ideolojik temsil araçları olarak değerlendirilmektedir. Dolayısıyla pullar, görsel iletişim araştırmalarında hem belirli bir dönemin tarihsel ve kültürel izlerini taşıyan belgeler hem anlam üretim süreçlerine katkı sağlayan ideolojik temsil nesnelere olarak çift yönlü bir analiz imkânı sunmaktadır.

1. YÖNTEM

Nitel araştırma yöntemi kapsamında yürütülen bu çalışmada veriler, doküman analizi yöntemiyle toplanarak görsel içerik analizi ve göstergebilimsel çözümleme yöntemleri kullanılarak incelenmiştir. Bu iki yaklaşımın birlikte kullanılması sayesinde görseller hem betimleyici (içerik analizi) hem de yorumlayıcı (göstergebilimsel çözümleme) düzeyde değerlendirilmiştir. Bu kapsamda görsellerde yer alan okçuluk imgeleri, kültürel ve ideolojik anlam katmanlarıyla birlikte ele alınmıştır. Analiz süreci, Barthes'ın (1977) geliştirdiği düz anlam ve yan anlam ayrımı temel alınarak yapılandırılmıştır (ss. 18-20). Ayrıca görseller, görsel kültür çalışmaları perspektifinden ele alınarak tarihsel bağlam, temsil biçimleri ve ideolojik söylemler açısından analiz edilmiştir. Bu bağlamda, temsilin kültürel olarak nasıl üretildiğini açıklamak üzere Hall'un (1997) temsil kuramından, görselin anlam üretim süreçlerini eleştirel biçimde değerlendirmek için de Berger vd.'nin (1972) görsel okuma yaklaşımından yararlanılmıştır (ss. 13-14). Bu kuramsal bütünlük, görsellerin yalnızca neyi temsil ettiğini değil, aynı zamanda hangi tarihsel, kültürel ve ideolojik bağlamlar içerisinde anlam kazandığını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Bu üçlü kuramsal yapı, araştırmanın analiz sürecini betimleyici düzeyden çıkararak, yorumlayıcı bir çerçeveye dönüştürmektedir.

1.1. Araştırmanın Verileri

Türkiye'de farklı dönemlerde yayımlanmış okçuluk temasını içeren pullar araştırmanın veri setini oluşturmaktadır. Çalışmada kullanılan posta pulları; tarihsel/ulusal, geleneksel kültür, popüler kültür ve spor temaları doğrultusunda sınıflandırılmıştır. Örneklem ise amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Bu kapsamda farklı dönemleri temsil eden ve okçuluk imgesini belirgin biçimde içeren 12 pul incelenerek Tablo 1'de gösterilmiştir. Bu seçki, okçuluk temasının farklı dönemlerdeki görsel temsillerini karşılaştırmalı olarak değerlendirmeye imkân tanımaktadır.

Tablo 1. İncelenen Pulların Kronolojik ve Tematik Dağılımı

Tema	Başlık	Yıl	İçerik
Tarihsel/Ulusal	Ankara 65 Posta Pulları Türkiye I. Millî Sergisi	1965	Ankara Kalesi, okçu asker
	Malazgirt Zaferinin 900. Yılı	1971	Malazgirt Savaşı, atlı asker
	On Altı Türk Devleti-2	1985	Avar İmparatorluğu temsili, atlı okçu, tarihsel devlet ikonografisi
Geleneksel Kültür	Türk Minyatürleri	1968	Osmanlı saray sahnesi, okçuluk ritüeli
	Geleneksel Türk Okçuluğu	2021	Okçuluk teknikleri, eğitimsel diyagram
Popüler Kültür	Türk Çizgi Kahramanları (Karaoğlan)	2006	Karaoğlan karakteri, kahramanlık temalı ok atma sahnesi
Spor	Olimpiyat Oyunlarının 100. Yılı	1996	Olimpik okçu performansı
	Yirmi Yedinci Yaz Olimpiyat Oyunları	2000	Atletik okçu
	Konya 2021 5. İslami Dayanışma Oyunları	2022	Kültürel birlik ve spor temsili
	Akdeniz 2024 (Spor)	2024	Soyutlanmış figürler
	Paris 2024 Yaz Olimpiyat Oyunları	2024	Modern okçuluk temsili
	İstanbul 2025 Avrupa Para Gençlik Oyunları	2025	Gençlik spor teması, para okçuluk

Kaynak: (Pulhan, 1973, ss. 548-653; *On Altı Türk Devleti - 2*, 1985; PTT, 2021; PTT, 2022; PTT, 2023; PTT, 2024; PTT, 2025).

Araştırma kapsamında incelenen okçuluk temalı pulların tematik dağılımı ile dönemsel yoğunluğu Tablo 2’de ayrıntılı olarak sunulmaktadır.

Tablo 2. Görsel Materyallerin Dağılımı

Tema	Pul Sayısı	Yıl/Yıl Aralığı
Tarihsel/Ulusal	3	1965-1985
Geleneksel Kültür	2	1968-2021
Popüler Kültür	1	2006
Spor	6	1996-2025

Kaynak: (Pulhan, 1973, ss. 548-653; *On Altı Türk Devleti - 2*, 1985; PTT, 2021; PTT, 2022; PTT, 2023; PTT, 2024; PTT, 2025).

1.2. Veri Toplama Süreci

Araştırma verileri; pul katalogları, resmî dokümanlar, arşiv kaynakları ve dijital platformlar üzerinden elde edilmiştir. Seçim sürecinde ise okçuluk temasının doğrudan temsil edilmesi, görselin yeterince detay içermesi ve farklı dönemleri temsil etmesi ölçütleri dikkate alınmıştır.

1.3. Kodlama Süreci

Kodlama süreci araştırma sürecine uygun olacak biçimde üç aşamada (açık kodlama, aksel kodlama ve seçici kodlama) gerçekleştirilmiştir. Bu yaklaşım, verilerin sistematik biçimde çözümlenmesine ve veriler arasındaki anlam ilişkilerinin ortaya çıkarılmasına olanak sağlamaktadır. Strauss ve Corbin (1990) açık kodlamayı, verilerin analitik parçalara ayrılarak incelenmesi süreci olarak tanımlamaktadır (s. 63). Bu çerçevede açık kodlama aşamasında, görsellerde yer alan temel göstergeler (okçu figürü, at, yay, hedef vb.) belirlenmiştir. Aksel kodlamada, açık kodlama sonucunda elde edilen kavramlar arasında ilişki kurularak bunların belirli kategoriler altında bir araya getirilmesi sağlanmaktadır (Şahin, 2022, s. 146). Bu nedenle aksel kodlama aşamasında, göstergeler tematik kategoriler altında gruplanmıştır. Seçici kodlama aşamasında, araştırmanın temel olgusunu açıklayan ana tema belirlenmekte ve diğer kategoriler bu tema çerçevesinde bütünleştirilmektedir (Çelik vd., 2020, s. 397). Bu doğrultuda seçici kodlama aşamasında, okçuluğun temsil biçimleri (spor, kahramanlık, savaş, ritüel vb.) üzerinden anlam ilişkileri kurulmuştur. Bu süreçte görseller hem biçimsel hem de anlamsal özellikleri bakımından sınıflandırılmıştır.

Bu kodlama türleri, araştırmanın inceleme nesnesini oluşturan posta pulu görsellerindeki göstergelerin sistematik olarak belirlenmesi, benzer özelliklerine göre sınıflandırılması ve okçuluk temasının farklı temsil biçimlerinin ortaya çıkarılması amacıyla tercih edilmiştir. Böylece görseller, yalnızca betimsel açıdan değil, aynı zamanda taşıdıkları kültürel ve simgesel anlamlar bakımından da değerlendirilebilmiştir.

Araştırmada kullanılan açık kodlama, aksel kodlama ve seçici kodlama aşamalarında belirlenen temel kategoriler ve göstergeler Tablo 3'te sunulmaktadır.

Tablo 3. Kodlama Kategorileri ve Açıklamalar

Kod Kategorisi	Açıklama
Okçu Figürü	İnsan figürü olarak okçunun varlığı
Atlı Okçu	At üzerinde ok atan figürler
Savaş Temsili	Savaş bağlamında okçuluğun kullanımı
Ritüel/Tören	Geleneksel veya saray bağlamı
Spor (Okçuluk)	Modern spor
Kahramanlık	Güçlü savaşçı figür
Stilizasyon Düzeyi	Soyut anlatım
Renk ve Tipografi	Görsel dilin estetik unsurları

Kaynak: (Pulhan, 1973, ss. 548-653; *On Altı Türk Devleti - 2*, 1985; PTT, 2021; PTT, 2022; PTT, 2023; PTT, 2024; PTT, 2025).

1.4. Görsel Çözümleme Ölçütleri

Görsellerin analizi iki düzeyde (düz anlam ve yan anlam) gerçekleştirilmiştir. Tablo 4'te gösterilen bu çift katmanlı analiz, görsellerin yalnızca estetik değil, aynı zamanda anlam üreten yapılar olarak ele alınmasını sağlamaktadır.

Tablo 4. Görsel Çözümlemede Kullanılan Düz Anlam ve Yan Anlam Ölçütleri

Düz anlam	Figür kullanımı (okçu, atlı asker, sporcu vb.)
	Nesneler (yay, ok, hedef)
	Mekân ve kompozisyon
Yan anlam	Kahramanlık ve güç
	Ulusal kimlik ve tarihsel bellek
	Geleneksel değerler ve ritüeller
	Modern spor ve küresel ölçekte gerçekleşen temsil

Kaynak: (Pulhan, 1973, ss. 548-653; *On Altı Türk Devleti - 2*, 1985; PTT, 2021; PTT, 2022; PTT, 2023; PTT, 2024; PTT, 2025).

Görsel çözümleme sürecinde kullanılan ölçütlerin düz anlam ve yan anlam düzeyindeki karşılıkları Tablo 5'te gösterilmektedir.

Tablo 5. Görsel Çözümleme Ölçütleri

Ölçüt	Düz anlam	Yan anlam
Kompozisyon	Figür yerleşimi	Güç dengesi, hiyerarşi
Renk	Kullanılan renkler	Duygusal ve kültürel çağrışım
Figür	İnsan/hayvan varlığı	Kimlik ve temsil
Hareket	Eylem anı	Dinamizm, mücadele
Stil	Minyatür, grafik	Dönemsel estetik anlayış
Sembolizm	Nesneler (ok, yay vb.)	Kültürel anlam ve ideoloji

Kaynak: (Pulhan, 1973, ss. 548-653; *On Altı Türk Devleti - 2*, 1985; PTT, 2021; PTT, 2022; PTT, 2023; PTT, 2024; PTT, 2025).

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma, Türkiye'de 1965-2025 yılları arasında yayımlanan ve okçuluk temasını doğrudan içeren posta pulları ile sınırlandırılmıştır. Çalışmada kullanılan göstergebilimsel ve görsel okuma yaklaşımı yorumlayıcı nitelik taşıdığından, analizler kuramsal çerçeve doğrultusunda değerlendirilmiştir. Ayrıca çalışma yalnızca Türkiye örneğiyle sınırlandırılmış olup farklı ülkelerdeki okçuluk temalı pullar kapsam dışı bırakılmıştır.

1.6. Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın geçerliğini artırmak amacıyla farklı dönemlerden seçilen pullarla veri çeşitliliği sağlanmış, kodlama kategorileri kuramsal temellere dayandırılmış, ardından analiz süreci sistematik biçimde yürütülmüştür.

Güvenirlik kapsamında kodlama sürecinde tutarlılık gözetilmiş, aynı görseller farklı aşamalarla yeniden değerlendirilerek iç tutarlılık kontrol edilmiş ve yorumların öznel etkisini azaltmak için analiz ölçütleri açık biçimde tanımlanmıştır. Ayrıca çalışmada, yazım denetimi ile İngilizce ifadelerin çevirisinde ChatGPT'den sınırlı ölçüde yararlanılmış olup literatür taraması, analizler ve yorumlar tamamen araştırmacı tarafından özgün olarak hazırlanmıştır.

Bu yaklaşım, araştırmanın bilimsel niteliğini güçlendirirken, bulguların yeniden üretilebilirliğini desteklemektedir.

2. BULGULAR

Araştırma bulguları, Barthes, Hall ile Berger ve arkadaşlarının oluşturduğu göstergebilimsel model doğrultusunda değerlendirilmiştir.

2.1. Tarihsel ve Ulusal Anlatı

Görsel 1’de, 25 Ekim 1965 tarihinde yılın on ikinci serisi olarak yayımlanan ve dört puldan oluşan serideki pulların birinde okçuluk teması yer almaktadır. Yatay formda tasarlanan pulda renk paleti baskın olarak açık yeşil tonlardan oluşmaktadır. Kırmızı renk yalnızca vurgu unsuru olarak kullanılmıştır. Kompozisyonun merkezinde sağa yönelen, yayı gerili bir okçu figürü görülürken, arka fonda Ankara Kalesi illüstrasyonu yer almaktadır. Figürün yönelimi, hareket ve hedef odaklılık hissi üretirken, arka plandaki kale imgesi tarihsel süreklilik ve mekânsal aidiyet duygusu oluşturmaktadır.

Başlık	Ankara 65 Posta Pulları Türkiye I. Millî Sergisi
Baskı Yılı	25.10.1965
Baskı Sayısı (Adet)	600.000
Basımevi	APA Ofset Basımevi-İstanbul
Değeri	29 Kuruş
Boyut	41 x 26 mm
Baskı Yöntemi	Ofset
Tasarımcı	-

Görsel 1. Ankara 65 Posta Pulları Türkiye I. Millî Sergisi. Kaynak: (Fotoğraf Yazarın Arşivinden; Pulhan, 1973, s. 548).

Görsel 2’de, 26 Ağustos 1971 tarihinde yılın on dördüncü serisi olarak yayımlanan ikili pullardan birinde Malazgirt Zaferi’nin betimlendiği illüstrasyon görülmektedir (Pulhan, 1973, s. 653). Yatay formda tasarlanan pulda renk paleti baskın olarak kırmızı ve beyaz tonlardan oluşmaktadır. Kompozisyonun merkezinde hareket hâlindeki atın üstünde atış yapmaya hazırlanan, yayı gerili bir okçu figürü görülürken, arka fonda altın sarısı renkli başka bir savaşçı figür yer almaktadır. Zemin tamamen kırmızı olmakla birlikte arka fona eklenen sans-serif karakterli altın sarısı rengindeki tipografinin okunurluğu düşüktür.

Atlı okçu figürü düz anlam düzeyinde bir savaş sahnesini temsil ederken, yan anlam düzeyinde tarihsel zafer, askerî güç ve ulusal kimliğin sürekliliği gibi anlam katmanlarını üretmektedir. Görsel okuma yaklaşımı doğrultusunda ise bu figür, tarihsel savaş figürü olmanın ötesinde güçlü devlet, kahraman asker ve tarihsel süreklilik gibi kültürel ve ideolojik imgeleri ortaya koymaktadır.

Başlık	Malazgirt Zaferi'nin 900. Yılı
Baskı Yılı	26.08.1971
Baskı Sayısı	400.000
Basımevi	Ajans Türk Matbaası A.Ş.- Ankara
Değeri	2,50 Eski Türk Lirası (ETL)
Boyut	52 x 36 mm
Baskı Yöntemi	Ofset
Tasarımcı	-

Görsel 2. Malazgirt Zaferi'nin 900. Yılı. Kaynak: (Fotoğraf Yazarın Arşivinden; Pulhan, 1973, s. 653).

Görsel 3'te, 20 Haziran 1985 tarihinde yılın yedinci serisi olarak yayımlanan dörtlü pullardan birinde okçu teması yer almaktadır. Pulların konusuna ilişkin bilgiler Prof. Dr. Nejat Diyarbakirli ve Prof. Dr. Bahaeddin Ögel'den sağlanmıştır (*On Altı Türk Devleti - 2*, 1985). Yatay formda tasarlanan pul, açık mavi zemin üzerine yeşil, gri, mor ve turuncu vurgulardan oluşmaktadır. Kompozisyonun sol kısmında, sağ profilden betimlenen miğferli ve sorguçlu Bayan Kağan figürü, sağ kısmında ise yeşil çerçeve içerisine alınan, koşan bir at silueti üzerinde ok atan bir asker figürü negatif-pozitif karşıtlığıyla verilmiştir. Böylece tasarım, sunulan iki ana blok kullanımıyla dengelenerek güçlendirilmiştir. Üste el yazısı stiliyle yazılan "Avar İmparatorluğu" ifadesi ile alta eklenen büyük harfli sans-serif tipografi hiyerarşik bir vurgu oluşturmaktadır.

Negatif-pozitif karşıtlığı üzerinden kurulan bu görsel dil anlayışı iktidar, güç ve tarihsel temsilin ideolojik olarak yeniden üretildiğini göstermektedir.

Başlık	On Altı Türk Devleti - 2
Baskı Yılı	20.06.1985
Baskı Sayısı	600.000
Basımevi	Ajans Türk Matbaası A.Ş.
Değeri	20,00 ETL
Boyut	41 x 26 mm
Baskı Yöntemi	Ofset
Tasarımcı	Ethem Çalışkan

Görsel 3. On Altı Türk Devleti - 2. Kaynak: (Fotoğraf Yazarın Arşivinden; *On Altı Türk Devleti - 2*, 1985).

2.2. Geleneksel Kültür ve Sanatsal Temsil

Görsel 4'te 01 Mart 1968 tarihinde yılın üçüncü serisi olarak yayımlanan dörtlü pullardan birinde, Sultanın ok atma töreninden bir figür yer almaktadır. Pulun basımında Şehinşahname Cilt II, Nüşet (El-Esrar) Ül-Ahbar Der Sefer-i Zigetvar, Hünernâme Cilt I ve Sultan I. Ahmet Albümü gibi Topkapı Müzesi koleksiyonunda

bulunan eserlerden faydalanılmıştır (Pulhan, 1973, ss. 590-591). Yatay forma sahip olan tasarım, minyatür geleneğine uygun kontur ağırlıklı çizgi ve düzlemsel renklendirme anlayışıyla oluşturulmuştur. Figür ve at, kadraj içerisinde sola doğru yönelerek dinamik bir etki oluşturmaktadır. Zemin, açık yeşil ton üzerine tekrarlayan küçük motiflerle tekstürel bir yüzey etkisi sunmaktadır. Renk paleti, sınırlı ve mat nitelikte olup kahverengi, kırmızı ve soluk yeşil tonların dengeli dağılımına dayanmaktadır. Üst marjda ise küçük puntıyla yazılmış sans-serif tipografide künye bilgisi konumlandırılmıştır.

Görsel okuma yaklaşımı doğrultusunda minyatür estetiğinin kullanımı ise temsil biçimi olmanın ötesinde Osmanlı görsel kültürüne referans veren ideolojik bir tercihi yansıtmaktadır.

Başlık	Türk Minyatürleri
Baskı Yılı	01.03.1968
Baskı Sayısı	350.000
Basımevi	Güzel Sanatlar Matbaası A.Ş.- İstanbul
Değeri	90 Kuruş
Boyut	36 x 52 mm
Baskı Yöntemi	Ofset
Tasarımcı	-

Görsel 4. Türk Minyatürleri. Kaynak: (Fotoğraf Yazarın Arşivinden; Pulhan, 1973, ss. 590-591).

Görsel 5'te, 06 Mayıs 2021 tarihinde yılın onuncu serisi olarak yayımlanan ikili blok pulda, el çizimi tekniğiyle ok ve kullanımına ilişkin tanımlar yer almaktadır (PTT, 2021). Yatay formda tasarlanan blok pul, Türkiye bağlamında geniş bir yüzey üzerinde çoklu modül yerleşimiyle kurgulanmıştır. Üst kısımdaki marj alanına kalın, büyük harfli ve serifli tipografi ile konu başlığı yerleştirilmiş, çevresine çizgisel illüstrasyonlar (ok uçları, parmak çekiş pozisyonları, sadak, ok gövdeleri, yay germe aşamaları ve atlı okçu figürü) sıralı bir şekilde konumlandırılmıştır. Soldaki pulda ok ve yay bileşenlerine ilişkin terminoloji ile atış tekniği, sağdaki pulda ise yay geometrisi ve çekiş/gerili noktaları diyagramatik çizgiler ve işaretler aracılığıyla gösterilmiştir. Krem zemin üzerine siyah çizgi, kırmızı vurgu ve sınırlı pastel ton kullanımıyla görsel anlatım güçlendirilmiştir. Tasarım, üst bölümde ikonografik alan ve alt bölümde şematik gösterim olacak biçimde iki katmanlı bir kurgu üzerine inşa edilmiştir.

Bu çok katmanlı yapı, okçuluğun yalnızca bir spor alanı olarak değil, aynı zamanda teknik bilgi, kültürel temsil ve tarihsel birikimi içeren disiplinlerarası bir görsel anlatı olarak konumlandırıldığını göstermektedir.

Başlık	Geleneksel Türk Okçuluğu
Baskı Yılı	06.05.2021
Baskı Sayısı	100.000
Basımevi	PTT Matbaası - Ankara
Değeri	6,00 Türk Lirası (TL)
Boyut	115 x 52 mm
Baskı Yöntemi	Dijital
Tasarımcı	Ramazan Türkmen

Görsel 5. Geleneksel Türk Okçuluğu. Kaynak: (PTT, 2021).

2.3. Popüler Kültür ve Kahramanlık Temsili

Görsel 6'da, 20 Nisan 2006 tarihinde yılın beşinci serisi olarak yayımlanan dördü pullardan birinde Karaoğlan temalı okçu figürü yer almaktadır (*Türk çizgi kahramanları*, 2006). Merkezdeki figür dinamik bir ok atma anını betimlemekte, renk paleti sıcak ton ağırlıklı olup turuncu ve kırmızı tonların baskınlığını içermektedir. Bu seçim, macera ve gerilim duygusunu artırırken, serifli olarak kullanılan beyaz tipografi kahramanı öne çıkarmaktadır.

Elindeki yayı geren kahraman figürü düz anlam düzeyinde genç bir okçuyu temsil ederken, yan anlam düzeyinde bireysel cesaret, mücadele ve kahramanlık mitini üretmektedir. Merkeze konumlandırılan figür ve abartılı beden dili ise popüler kültürde sıklıkla karşılaşılan kahraman inşasının görsel kodlarını yansıtmaktadır.

Görsel okuma yaklaşımı doğrultusunda Karaoğlan figürü yalnızca bir çizgi karakter olarak değil, cesaret ve bireysel güç kodlarını tetikleyen bir imge olarak öne çıkmaktadır.

Başlık	Türk Çizgi Kahramanları (Karaoğlan)
Baskı Yılı	20.04.2006
Baskı Sayısı	400.000
Basımevi	Ajans Türk Matbaası A.Ş.
Değeri	0,60 Yeni Türk Lirası (YTL)
Boyut	26 x 41 mm
Baskı Yöntemi	Ofset
Tasarımcı	Suat Yalaz

Görsel 6. Türk Çizgi Kahramanları (Karaoğlan). Kaynak: (Fotoğraf Yazarın Arşivinden; *Türk çizgi kahramanları*, 2006).

2.4. Spor ve Uluslararası Temsil

Görsel 7’de, 19 Temmuz 1996 tarihinde yılın üçüncü serisi olarak yayımlanan dört parçalı blok pulların (okçuluk, güreş, halter, atletizm/atlama) bir tanesinde de okçuluk teması yer almaktadır (*Yirmi Altıncı Yaz Olimpiyat Oyunları*, 1996). Simetrik ve çerçeveli olarak tasarlanan bu pul, beyaz zemin üzerine altın tonlu ornamental süslemelerle çevrelenmektedir. Kompozisyonda hareketin dondurulmasıyla beden estetiği ve performans öne çıkmaktadır. Renk paleti, sıcak ten tonları ve kırmızı-turuncu ağırlıklı kullanımıyla dinamizm üretmektedir. Tipografi, sans-serif karakterde dar ve dikey yerleşimli olup mavi-kırmızı metin rengi ile ulusal kimlik çağrışımı oluşturmaktadır.

Görsel okuma yaklaşımı doğrultusunda beden estetik bir form olarak sunulması, modern spor ideolojisinin rekabet, performans, disiplin ve mükemmellik odaklı yapısını görünür kılmaktadır.

Başlık	Olimpiyat Oyunlarının 100. Yılı-İstanbul'96 Dünya Posta Pulları Sergisi-3
Baskı Yılı	19.07.1996
Baskı Sayısı	400.000
Basımevi	Ajans Türk Matbaası A.Ş.
Değeri	100.000,00 ETL
Boyut	118 x 78 mm
Baskı Yöntemi	Ofset
Tasarımcı	Mahmut Soyer

Görsel 7. Olimpiyat Oyunlarının 100. Yılı. Kaynak: (Fotoğraf Yazarın Arşivinden; *Yirmi Altıncı Yaz Olimpiyat Oyunları*, 1996).

Görsel 8'de, 15 Eylül 2000 tarihinde yılın on ikinci serisi olarak yayımlanan dördü pullardan birinde okçu figürü yer almaktadır. Kompozisyonda merkezî figür, hareket anında yakalanmıştır (*Yirmi Yedinci Yaz Olimpiyatları*, 2000). Yatay forma sahip olan tasarım, Sidney 2000 Yaz Olimpiyat Oyunları bağlamında Türkiye'yi temsil eden filatelik bir tasarım olarak okunabilmektedir. Bu tasarım aynı zamanda 13-29 Ağustos 2004 tarihleri arasında Yunanistan'ın başkenti Atina'da düzenlenen 28. Yaz Olimpiyat Oyunları anısına hazırlanan dördü pul serisinin öncülü niteliğindedir. Kırmızı, yeşil ve mavi tonlardan oluşan renk kullanımı, olimpik ruhu, enerjiyi ve rekabet duygusunu yansıtarak soyut bir arka plan sunmaktadır.

Atış anındaki sporcu figürü düz anlam düzeyinde okçuluk eylemini temsil ederken, yan anlam düzeyinde disiplin, performans ve uluslararası rekabet fikrini üretmektedir. Buradaki atış anının dondurulması ise kontrol, disiplin ve teknik ustalık vurgusunu güçlendirmektedir.

Başlık	Yirmi Yedinci Yaz Olimpiyat Oyunları
Baskı Yılı	15.09.2000
Baskı Sayısı	600.000
Basımevi	Ajans Türk Matbaası A.Ş.
Değeri	300.000,00 ETL
Boyut	41 x 26 mm
Baskı Yöntemi	Ofset
Tasarımcı	Bülent Ateş

Görsel 8. Yirmi Yedinci Yaz Olimpiyat Oyunları. Kaynak: (Fotoğraf Yazarın Arşivinden; *Yirmi Yedinci Yaz Olimpiyatları*, 2000).

Görsel 9'da, 09 Ağustos 2022 tarihinde yılın on yedinci serisi olarak yayımlanan ek değerli pulda okçuluk illüstrasyonu görülmektedir (PTT, 2022). Yatay formda tasarlanan pul, grafik dili ile kültürel temsili birleştirmektedir. Tipografide kullanılan sans-serif yazı karakteri, geometrik ve sade yapısıyla hiyerarşik bir düzen

oluşturmaktadır. Kırmızıdan maviye doğru ilerleyen renk geçişi hareket hissi oluştururken, okçu figürü, parçalanmış akışkan lekeler üzerinden soyutlanarak yorumlanmaktadır. Bu soyutlama, sporun dinamizmini ve tarihsel okçuluk geleneğine yapılan kültürel referansı vurgulamaktadır. Hilal ve yıldız çağrışımlı unsurlar ise ulusal kimlik simgesini güçlendirmektedir.

Stilize okçu figürü düz anlam düzeyinde sportif bir etkinliği temsil ederken, yan anlam düzeyinde kültürel birlik, dayanışma ve ortak kimlik vurgusuna işaret etmektedir. Soyutlama düzeyi ise bireysel kimlikten ziyade kolektif temsili öne çıkarmaktadır.

Başlık	Konya 2021 5. İslami Dayanışma Oyunları
Baskı Yılı	09.08.2022
Baskı Sayısı	50.000
Basımevi	PTT Matbaası-Ankara
Değeri	7,50 TL + 0,10 Kuruş
Boyut	36 x 52 mm
Baskı Yöntemi	Dijital
Tasarımcı	Serdal Dokgöz

Görsel 9. Konya 2021 5. İslami Dayanışma Oyunları. Kaynak: (Fotoğraf Yazarın Arşivinden; PTT, 2022).

Görsel 10'da, 08 Temmuz 2024 tarihinde yılın on üçüncü serisi olarak yayımlanan ikili blok pulda okçuluk teması yer almaktadır (PTT, 2024). Yatay formda tasarlanan bloğun merkezine, temayı öne çıkaran büyük puntolu sans-serif tipografi yerleştirilmiştir. Yan alanlar ve üst alanda, ritmik tekrar oluşturan sportif temalı yarı gerçekçi figüratif çizimler konumlandırılmıştır. Zemin, açık turkuazdan yeşilimsi tonlara degradeli bir geçiş yapmakta ve stilize dağ silsilesi ile arka fonda katmanlı bir yapı oluşturmaktadır. Simgesel indirgeme ile betimleyici ayrıntının dengelendiği tasarımda çizgisel soyutlama ve hacimsel renklendirme bir arada kullanılmaktadır. Renk geçişleri ve ritmik tekrar, hareket ve süreklilik hissini artırarak sporun dinamik doğasını görselleştirmektedir.

Görsel okuma yaklaşımı doğrultusunda soyutlanan okçu figürü, anlamı sabitlemek yerine, farklı okumaların üretilmesine olanak tanımaktadır.

Başlık	Akdeniz 2024 (Spor)
Baskı Yılı	08.07.2024
Baskı Sayısı	100.000
Basımevi	PTT Matbaası
Değeri	58 TL
Boyut	115 x 52 mm
Baskı Yöntemi	Dijital
Tasarımcı	Ramazan Türkmen

Görsel 10. Akdeniz 2024 (Spor). Kaynak: (Fotoğraf Yazarın Arşivinden; PTT, 2024).

Görsel 11'de, 26 Temmuz 2024 tarihinde yılın on altıncı serisi olarak yayımlanan ikili pullardan birinde okçuluk imgesi yer almaktadır (PTT, 2024). Kare formda tasarlanan pulda pembe, mor, turuncu ve mavi tonların kontrastına dayanan canlı bir renk düzeni bulunmaktadır. Kompozisyonda farklı branşlara (halter, okçuluk, boks) ait stilize sporcu figürleri yer almakla birlikte, merkeze soyut silüetler aracılığıyla okçu figürü konumlandırılmıştır. Figürde ayrıntıdan kaçınılarak hareket duygusu öne çıkarılmış ve dinamik bir atmosfer oluşturulmuştur. Olimpiyat halkaları ve Paris 2024 logosu, evrensel spor kültürünü simgesel olarak desteklerken, yüzeydeki boşluk kullanımı, figürlerin birbirinden ayrılmasını sağlayan grafiksel bir görünüm meydana getirmektedir.

Stilize okçu figürü düz anlam düzeyinde bir spor dalını temsil ederken, yan anlam düzeyinde küresel spor, evrensellik ve modern temsil anlayışını öne çıkarmaktadır.

Başlık	Paris 2024 Yaz Olimpiyat Oyunları
Baskı Yılı	26.07.2024
Baskı Sayısı	100.000
Basımevi	PTT Matbaası
Değeri	7,50+0,10 TL
Boyut	45 x 45 mm
Baskı Yöntemi	Dijital
Tasarımcı	Serdal Dokgöz

Görsel 11. Paris 2024 Yaz Olimpiyat Oyunları. Kaynak: (Fotoğraf Yazarın Arşivinden; PTT, 2024).

Görsel 12'de, 21 Temmuz 2025 tarihinde yılın on dördüncü serisi olarak yayımlanan ikili pullardan birinde para okçuluk teması işlenmektedir (PTT, 2025). Kare forma sahip olan bu tasarımda merkeze yerleştirilen koyu silüet, sıçrama anıyla öne çıkmaktadır. Bu çok katmanlı kompozisyon, kapsayıcılık ve çeşitlilik kavramlarını görsel düzlemde yeniden üretmektedir. Paralimpik oyunların temsili, modern spor söylemi içerisinde eşitlik ve erişilebilirlik ideolojisinin görsel bir karşılığı olarak değerlendirilmektedir. Merkezdeki figür, arka planda daha küçük

ölçeklerde yer alan tekerlekli sandalyedeki okçu ve basketbolcu figürleriyle birlikte katmanlı bir kompozisyon oluşturmaktadır. Zemin, açık turkuaz tonlardan daha koyu tonlara degradeli bir geçiş oluşturmakta ve İstanbul'un simgesel kültürel varlıkları derinlik etkisi üreterek mekânsal bir bağlam sunmaktadır. Bu doğrultuda tipografik hiyerarşi başlık ve alt başlıklar arasında ölçek, ağırlık ve renk farklılıklarıyla belirginleşmekte, zemin ile figür ayrımı ise güçlü bir kontrastla desteklenmektedir.

Para okçu figürü düz anlam düzeyinde okçuluk sporunu temsil etmektedir. Yan anlam düzeyinde ise kapsayıcılık, eşitlik ve erişilebilirlik gibi çağdaş spor değerlerine gönderme yapmaktadır. Görsel okuma yaklaşımı doğrultusunda değerlendirildiğinde, para okçuluk temsili sporun birleştirici ve toplumsal katılımı destekleyen yönünü görünür kılmaktadır.

Başlık	İstanbul 2025 Avrupa Para Gençlik Oyunları
Baskı Yılı	21.07.2025
Baskı Sayısı	100.000
Basımevi	PTT Matbaası
Değeri	35,00 TL
Boyut	45 x 45 mm
Baskı Yöntemi	Dijital
Tasarımcı	Serdal Dokgöz

Görsel 12. İstanbul 2025 Avrupa Para Gençlik Oyunları. Kaynak: (Fotoğraf Yazarın Arşivinden; PTT, 2025).

İncelenen pullar genel olarak değerlendirildiğinde, okçuluk imgesinin dönemselsel olarak farklı anlam katmanları ürettiği Tablo 6'da açık bir biçimde görülmektedir.

Tablo 6. Okçuluk Temsillerinin Dönemselsel ve İdeolojik Dönüşümü

Dönem	Baskın Temsil	İdeolojik Anlam
1965-1985	Atlı okçu/savaş	Ulusal güç
1996-2006	Kahramanlık/spor	Bireysel başarı
2021-2025	Soyut sporcu	Küresellik/kapsayıcılık

Kaynak: (Pulhan, 1973, ss. 548-653; *On Altı Türk Devleti - 2*, 1985; PTT, 2021; PTT, 2022; PTT, 2023; PTT, 2024; PTT, 2025).

SONUÇ

Türkiye'de farklı dönemlerde yayımlanan okçuluk temalı posta pullarının incelendiği bu çalışmada analizler, okçuluk imgesinin yalnızca spor ve teknik unsur

olarak değil tarihsel, kültürel ve ideolojik anlam katmanlarıyla yüklü bir temsil olarak kurgulandığını ortaya koymaktadır.

Tarihsel ve ulusal temalı pullarda okçuluk, ağırlıklı olarak savaş, kahramanlık ve askerî güç bağlamında temsil edilmektedir. Özellikle atlı okçu figürünün kullanımı, Türk tarih anlatısında süreklilik ve köken vurgusunu güçlendiren bir görsel kod olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda okçuluk, ulusal kimliğin inşasında geçmişe referans veren simgesel bir araç hâline gelmektedir. Kompozisyonlarda figürlerin hareket hâlinde ve hedefe yönelmiş biçimde sunulması güç, kontrol ve üstünlük gibi ideolojik anlamları pekiştirmektedir.

Geleneksel kültür temalı pullarda okçuluk imgesi ritüel, saray yaşamı ve sanatsal üretim bağlamında ele alınmaktadır. Minyatür estetiğinin kullanımı, yalnızca biçimsel bir tercih değil, aynı zamanda Osmanlı görsel kültürüne gönderme yapan ideolojik bir yeniden üretim olarak değerlendirilebilir. Özellikle 2021 tarihli pulda görülen öğretici yaklaşım, okçuluğun teknik bilgi ve kültürel miras olarak yeniden konumlandırıldığını göstermektedir. Bu durum, geleneksel olanın modern bağlamda yeniden anlamlandırılması olarak okunabilmektedir.

Popüler kültür açısından okçuluk, bireysel kahramanlık ve mücadele ile ilişkilendirilmektedir. Kahraman figürünün merkezde konumlandırılması ve abartılı beden dili, popüler kültürde idealize edilen güç ve cesaret kavramlarını yeniden üretmektedir. Bu temsil biçimi, kolektif tarih anlatısından bireysel kahramanlık mitine doğru bir dönüşüme işaret etmektedir.

Spor temalı pullarda ise okçuluk imgesi modernite, performans ve uluslararası rekabet çerçevesinde ele alınmaktadır. Özellikle olimpiyat temalı pullarda bedenin estetik bir nesne olarak sunulması, sporun performans odaklı ideolojisini görünür kılmaktadır. Bununla birlikte daha güncel örneklerde soyutlama düzeyinin artması, bireysel kimlikten çok temsil ve evrensellik vurgusunu öne çıkarmaktadır. Para sporcuların temsili ise çağdaş spor söyleminde kapsayıcılık, eşitlik ve erişilebilirlik gibi değerlerin görsel düzlemde yeniden üretildiğini göstermektedir.

Barthes'ın yaklaşımı doğrultusunda 1965-1971 tarihli pullarda okçuluk imgesi, düz anlam düzeyinde savaş ve figüratif hareket temsilleri olarak görülürken, yan anlam düzeyinde tarihsel zafer, askerî güç ve ulusal kimliğin sürekliliği gibi anlamlara karşılık gelmektedir. Bu dönemsel temsiller, okçuluğun ulusal tarih anlatısı içerisinde "güç ve köken" göstergesi olarak konumlandığını ortaya koymaktadır. Buna karşın 2021 ve 2024 sonrası örneklerde okçuluk imgesi daha çok spor, teknik bilgi ve uluslararası temsil bağlamında ele alınmaktadır. Hall'un temsil kuramı çerçevesinden değerlendirildiğinde, bu dönüşüm görsel temsillerin ideolojik yapılarla doğrudan ilişkili olduğunu ve kültürel bağlama göre yeniden kodlandığını göstermektedir. Bu bağlamda okçuluk, bir dönem savaş kimliğini temsil ederken, başka bir dönemde spor dili üzerinden kurgulanmaktadır. Berger ve arkadaşlarının görsel okuma yaklaşımı doğrultusunda ise atlı okçu figürü bir dönem kahramanlık ve güç çağrışımı üretirken, modern tasarımlarda aynı figür bu kez disiplin, performans ve estetik beden anlayışı ile okunmaktadır.

Genel itibarıyla okçuluk imgesinin zaman içinde önemli bir dönüşüm geçirdiği görülmektedir. İlk örneklerde tarihsel ve askerî bağlam daha baskınken, sonraki tasarımlarda bu temsillerin yerini kültürel miras, bireysel kahramanlık ve modern

spor anlayışı almaktadır. Bu dönüşüm, estetik bir süreç olmanın ötesinde ideolojik ve kültürel anlam üretim sürecinin bir yansıması olarak ortaya çıkmaktadır.

Sonuç olarak okçuluk teması üzerine gerçekleştirilen analizler, pulların görsel iletişim aracı olmanın ötesinde göstergebilimsel düzlemde anlam üreten, temsil kuramı çerçevesinde tarihsel olarak yeniden inşa edilen ve görsel okuma yaklaşımıyla kültürel kodlar üzerinden çözümlenen çok katmanlı araçlar olduğunu ortaya koymaktadır. Bu yönüyle okçuluk temalı pullar, Türkiye'nin tarihsel belleği ile çağdaş spor kültürü arasında görsel bir bağ kurmaktadır.

Gelecek araştırmalarda, farklı spor temalarını içeren pulların karşılaştırmalı analizleri yapılabilir, okçuluk temsilleri farklı ülke tasarımlarıyla kıyaslanabilir ve izleyici algısını merkeze alan tasarım örnekleriyle konu bağlamı derinleştirilebilir.

Extended Abstract

This study examines the representation of archery imagery in Turkish postage stamps issued between 1965 and 2025, focusing on how visual representations of archery evolve across historical, cultural, popular, and sporting contexts. Postage stamps, despite their small physical scale, function as powerful visual communication tools that construct and disseminate national identity, historical memory, and ideological narratives. Within this framework, archery—an activity deeply embedded in Turkish historical and cultural heritage—is analyzed as a visual and symbolic motif that reflects changing sociocultural values over time. The main purpose of the study is to reveal how the meaning of archery imagery transforms across different historical periods and thematic contexts in Turkish philatelic design.

The significance of this research lies in its contribution to the limited body of literature that examines postage stamps through the lens of semiotics and visual culture studies, particularly in relation to sports imagery such as archery. While stamps are often studied as collectible or historical artifacts, their role as ideological and representational media remains underexplored. By focusing on archery-themed stamps, this study highlights how visual narratives embedded in philatelic materials contribute to the construction of national identity, cultural continuity, and global representation. Furthermore, the study provides an interdisciplinary contribution by integrating semiotics, representation theory, and visual culture analysis.

Methodologically, the research adopts a qualitative approach based on document analysis and visual content analysis. The dataset consists of twelve Turkish postage stamps featuring archery imagery published between 1965 and 2025. These stamps were selected through purposive sampling based on three criteria: the explicit presence of archery representation, sufficient visual clarity for analysis, and coverage of different historical periods. The analysis process is structured through semiotic theory, primarily drawing on Roland Barthes' distinction between denotation and connotation, Stuart Hall's theory of representation, and John Berger et al.'s visual reading approach. In addition, a three-stage coding process (open, axial, and selective coding) was employed to categorize visual elements such as archer figures, horses, bows, targets, compositional structures, color schemes, and symbolic references. The analysis further distinguishes between denotative (literal visual elements) and connotative (ideological and cultural meanings) levels.

The findings reveal a clear temporal transformation in the representation of archery imagery. Between 1965 and 1985, archery is predominantly represented within a historical and military context, emphasizing mounted archers, battlefield scenes, and heroic warrior imagery. These representations construct archery as a symbol of national strength, historical continuity, and military power. In this period, visual compositions frequently highlight movement, directionality, and confrontation, reinforcing ideologies of sovereignty and collective historical identity.

Between 1996 and 2006, archery imagery shifts toward a hybrid representation combining heroism and modern sport culture. In this transitional phase, archers are still depicted as powerful and idealized figures, yet the emphasis gradually moves toward individual performance, discipline, and athletic achievement. This period reflects the growing influence of global sports culture and the Olympic movement, where archery becomes associated with competitive excellence rather than solely historical warfare or heroic narratives.

From 2021 to 2025, archery imagery undergoes a significant transformation characterized by abstraction, educational representation, and inclusivity. Contemporary stamp designs increasingly emphasize technical diagrams, stylized figures, and symbolic representations rather than realistic depictions. Archery is no longer solely associated with national history or individual heroism but is redefined within broader frameworks such as cultural heritage, international sportsmanship, and accessibility. The inclusion of para-archery representations in recent stamps further expands the meaning of archery to include inclusivity, equality, and diversity in sports representation. This shift indicates a movement from identity-based representation toward a more global and universal visual language.

The discussion section interprets these findings through the theoretical framework of Barthes, Hall, and Berger et al.'s. From a Barthesian perspective, early stamps (1965–1971) operate primarily at the level of denotation through literal depictions of warriors and battle scenes, while simultaneously producing connotative meanings associated with national strength and historical legitimacy. In contrast, contemporary stamps rely more heavily on abstraction and symbolic representation, where meaning is less fixed and more open to interpretation.

Through Hall's representation theory, the study demonstrates that archery imagery is not a stable or fixed sign but is continuously re-coded according to sociocultural and ideological contexts. The transition from military symbolism to sport-oriented and inclusive representations reflects broader transformations in Turkish cultural identity and global integration processes. Berger et al.'s visual analysis approach further highlights how viewing practices shape meaning-making processes, emphasizing that images are not merely seen but actively interpreted through culturally constructed codes.

In conclusion, the study demonstrates that archery imagery in Turkish postage stamps is a dynamic representational field that evolves alongside historical, cultural, and ideological transformations. The analysis reveals three major phases of transformation: (1) a historical-military phase emphasizing power and origin (1965–1985), (2) a heroic-sportive phase focusing on individual achievement (1996–2006), and (3) a contemporary phase characterized by abstraction, globalization, and inclusivity (2021–2025). These shifts indicate that postage stamps function not only as visual artifacts but also as ideological texts that actively construct and reconstruct meaning.

For future research, it is recommended that comparative studies be conducted between Turkish archery-themed stamps and those of other countries to explore cross-cultural differences in representation. Additionally, audience reception studies could be conducted to examine how viewers interpret these visual narratives. Further research may also expand to other sports themes in philately or integrate digital philatelic archives to analyze evolving visual communication practices in the context of globalization and digital media transformation.

Yazarların Katkı Oranları

Sorumlu yazar %100 oranında katkı sağlamıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı

“Okçuluk imgesinin Türkiye posta pullarındaki temsilleri: 1965-2025 dönemi üzerine bir inceleme” başlıklı makalenin herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması yoktur.

Etik Beyan

“Bu çalışmada, kişisel veri işleme veya telif hakkı ihlali teşkil eden herhangi bir veri kullanılmamış olup, etik kurul onayı gerektirecek insan veya hayvan örneklemleri deneysel prosedürler içermemektedir.”

KAYNAKÇA

- Barthes, R. (1977). *Image, music, text*. Fortana Press.
- Barthes, R. (1993). *Göstergebilimsel serüven*. (M. Rifat ve S. Rifat, Çev.). Yapı Kredi Yayınları. (Orijinal eserin yayın tarihi 1965)
- Berger, J., Blomberg, S., Fox, C., Dibb, M., ve Hollis, R. (1972). *Ways of seeing*. Penguin Books.
- Çakı, C. (2018). Nazi Almanyası döneminde basılan posta pullarının propaganda amaçlı kullanımı. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6(2), 1568-1595. <https://doi.org/10.19145/e-gifder.421540>
- Çelik, H., Baykal, N. B., ve Memur, H. N. K. (2020). Nitel veri analizi ve temel ilkeleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 379-406. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.8c.1s.16m>
- Ergun Kocaili, B. (2024). *Architecture in the post: Communication and propaganda of the state via architectural-themed postage stamps of 1950s' Turkey*. [Unpublished doctoral thesis, Middle East Technical University]. Metu
- Gasimova, S., ve Ehmedov, R. (2013). Azerbaycan'ın ilk posta pulları. *İRS Tarih*, 7, 40-43.
- Hall, S. (1997). *Representation: Cultural representations and signifying practices*. SAGE Publications.
- Karakartal, O. (2013). Kıbrıs Türk var oluş mücadelesi konulu belgeler ve nesnelere üzerine. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 6(12), 105-112. <https://izlik.org/JA45JW68RE>
- On Altı Türk Devleti-2*. (1985, 20 Haziran). Pulhane. Erişim 5 Şubat, 2026, <https://www.pulhane.com/KatalogSayfaları/k198507.html>
- PTT. (2021). *Pul emisyon tanıtım kağıtları ve özelgün, özel tarih damgalı zarflar*. Değerli Kâğıtlar Daire Başkanlığı.
- PTT. (2022). *Pul emisyon tanıtım kağıtları ve özelgün, özel tarih damgalı zarflar*. Değerli Kâğıtlar Daire Başkanlığı.
- PTT. (2023). *Pul emisyon tanıtım kağıtları ve özelgün, özel tarih damgalı zarflar*. Değerli Kâğıtlar Daire Başkanlığı.
- PTT. (2024). *Pul emisyon tanıtım kağıtları ve özelgün, özel tarih damgalı zarflar*. Değerli Kâğıtlar Daire Başkanlığı.
- PTT. (2025). *Pul emisyon tanıtım kağıtları ve özelgün, özel tarih damgalı zarflar*. Değerli Kâğıtlar Daire Başkanlığı.
- Pulhan, A. N. (1973). *Türk pulları kataloğu XII*. Fen Fakültesi Basımevi.
- Staruss, A. L., ve Corbin, J. (1990). *Basic of qualitative research: Grounded theory procedures and techniques*. Sage Publication.
- Stoetzer, C. (1953). *Postage stamps as propaganda*. Public Affairs Press.
- Şahin, H. (2022). Gömülü teoride dijital teknolojilerin kullanımı. *Medya ve Kültür*, 2(2), 130-151. <https://izlik.org/JA37HR75MS>
- Türk çizgi kahramanları*. (2006, 20 Nisan). Pulhane. Erişim 12 Ocak, 2026, <https://www.pulhane.com/KatalogSayfaları/k200605.html>

Yirmi Altıncı Yaz Olimpiyat Oyunları. (1996, 19 Temmuz). Pulhane. Erişim 26 Mart, 2026,
<https://www.pulhane.com/KatalogSayfalari/k199610.html>

Yirmi Yedinci Yaz Olimpiyatları. (2000, 15 Eylül). Pulhane. Erişim 17 Şubat, 2026,
<https://www.pulhane.com/KatalogSayfalari/k200012.html>